

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/27/2020
Identifikačné číslo spisu: 8018200378
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8018200378.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobkyne: M. J. R., bytom H.-P. XXX, O. P., zastúpenej JUDr. Ing. Zuzanou Kvakovou, so sídlom Kuzmányho 18, Žilina, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, za účasti: V. Q. C. V., so sídlom R. XXX/X, A., IČO: XX XXX XXX, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 16715-3/2018-BA zo dňa 16. apríla 2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 8Sa/11/2019-78 zo dňa 10. decembra 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej z a m i e t a.

Žalobkyni p r i z n á v a právo na náhradu trov kasačného konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 8Sa/11/2019-78 zo dňa 10. decembra 2019 zrušil rozhodnutie žalovanej zo dňa 16. apríla 2018, č. 16715-3/2018-BA a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Predmetným rozhodnutím žalovaná postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) v celom rozsahu zamietla odvolanie podané žalobkyňou a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Svidník z 24. júla 2015, číslo 2895-8/2015-SK, ktorým táto uviedla, že zamestnankyni M. J. R. nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy od 1. júla 2014.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách článkov nariadenia (SR) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo 16. septembra 2009 - základné nariadenie; článku 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 - vykonávacie nariadenie, ako aj v zmysle právnej úpravy

ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy tretej časti SSP a dospel k záveru, že žaloba je dôvodná.

3. Krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru o nezákonnosti žalobou napadnutého rozhodnutia. Uviedol, že v súlade s článkom 16 (2) vykonávacieho nariadenia bolo žalovanej zo strany poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS oddział w Tarnowie (ďalej len „ZUS“) dňa 11. septembra 2014 doručené oznámenie č. 570000/450/01/2014-UBS, ktorým ZUS určila, že žalobkyňa podlieha v období od 1. júla 2014 do 30. júna 2015 právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky. Žalovaná listom č. 56459-2/2014-BA zo dňa 18. októbra 2014, v súlade s článkom 16 (3) vykonávacieho nariadenia oznámila ZUS, že nemôže prijať určenie uplatniteľných právnych predpisov Slovenskej republiky, pretože podľa jej názoru niesol výkon závislej činnosti žalobkyne pred zamestnávateľom V. Q. C. V. na území Slovenskej republiky znaky zanedbateľných činností berúc do úvahy skutočnosť, že žalobkyňa na základe uzatvorenej zmluvy s danou spoločnosťou vykonávala činnosť v rozsahu 12 hodín mesačne za mzdu 30,00 eur mesačne. Dňa 27. mája 2015 ZUS žalovanej oznámila, že zmenila svoje predchádzajúce stanovisko a určila, že žalobkyňa podlieha v období od 1. júla 2014 do 30. júna 2015 právnym predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky. To znamená, že ZUS ako príslušná inštitúcia štátu bydliska žalobkyne v spolupráci so žalovanou, rešpektujúc postupy určené v článku 16 vykonávacieho nariadenia v znení neskorších zmien a doplnkov uviedla, že žalobkyňa bude v období od 1. júla 2014 do 30. júna 2015 podliehať predpisom sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky. Napriek uvedenému Sociálna poisťovňa preskúmanými rozhodnutiami určila, že žalobkyňa nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi zamestnávateľa V. Q. C. V. od 1. júla 2014 podľa slovenskej legislatívy.

4. Uzavrel, že pokiaľ došlo k určeniu uplatniteľnej legislatívy Poľskej republiky vo vzťahu k žalobkyňi od určitého dátumu podľa článku 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia, táto skutočnosť vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.

5. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, krajský súd rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c/, e/ a f/ SSP zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

6. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol tak, že podľa § 167 ods. 1 SSP úspešnej žalobkyňi priznal právo na úplnú náhradu trov konania.

II.

7. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

8. Namietala, že krajský súd v konaní pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§ 440 ods. 1 písm. g/ a h/ SSP.)

9. Žalovaná sa so závermi, ku ktorým dospel krajský súd, nestotožnila. Uviedla, že v predmetnej veci neexistovali medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia protichodné stanoviská v otázke určenia uplatniteľnej legislatívy, na ktorých by niektorá inštitúcia trvala, a teda neexistovala neistota, ktorá by vyžadovala dohodu v zmysle článku 16 (4) vykonávacieho nariadenia. Rovnako ani z dokumentov, ktorými bola určená uplatniteľná legislatíva Poľskej republiky poľskou inštitúciou ZUS nevyplýva, že by bola žalovaná vyzvaná ZUS k vzájomnému rokovaniu. Medzi žalovanou a ZUS prebieha v zmysle koordinačných nariadení neustále komunikácia na rôznych úrovniach. Uvedené vyplýva z článku 76 základného nariadenia. Táto skutočnosť nenaznačuje, že výsledkom tejto komunikácie má byť dohoda v zmysle článku 16 (4) vykonávacieho nariadenia, ako to uvádza krajský súd vo svojom rozsudku. Žalovaná v danom prípade nerozhodovala o určení uplatniteľnej legislatívy žalobcu, ako ustálil krajský súd, ale prvostupňovým rozhodnutím len deklarovala, že žalobkyňi od určitého dátumu nevzniklo sociálne poistenie podľa právnych predpisov Slovenskej republiky.

10. Ďalej poukázala na prihlášku žalobcu do registra poisťencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia Sociálnej poisťovne, tzn. v systéme slovenského sociálneho poistenia od 1. júla 2014. Žalobkyňi bola najskôr listom z 2. septembra 2014 určená slovenská legislatíva a následne (na podnet žalovanej) listom z 18. mája 2015 poľská legislatíva. Určenie poľskej legislatívy ako príslušnej malo

dočasný charakter a konečným sa stalo po uplynutí dvoch mesiacov, ak slovenská inštitúcia nebude namietat' určenie poľskej legislatívy. Z uvedeného dôvodu bola Sociálna poisťovňa nútená odstrániť dôsledky nesprávnej registrácie žalobcu v registri poistencov, vydaním rozhodnutia v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z.

11. Žalovaná ďalej poukázala na závery plynúce z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžo/41/2017, podľa ktorého cit. „Sociálna poisťovňa je oprávnená rozhodovať o vzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobcu, ako zamestnanca, ktorý bol prostredníctvom príslušného formulára zaregistrovaný v registri poistencov, pričom najvyšší súd poukázal na ustanovenia zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, z ktorých táto právomoc žalovanej vyplýva. Obdobný názor bol vyjadrený aj v rozsudkoch sp. zn. 1Sžo/66/2015, 1Sžo/12/2016, 9Sžo/177/2015 a ďalšie. Pre úplnosť poukázala aj na judikatúru Krajských súdov v Žiline sp. zn.: 29Sa/5/2018, 29Sa/17/2018, 28Sa/19/2018 a Krajského súdu v Prešove sp. zn. 8Sa/2/2018.

12. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

13. Žalobkyni bola kasačná sťažnosť doručená dňa 18. februára 2020.

IV.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru o nedôvodnosti kasačnej sťažnosti.

15. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

16. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

17. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

19. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

20. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým zrušil rozhodnutie žalovanej zo 16. apríla 2018, Číslo: 16715-3/2018-BA a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Žalovaná rozhodnutím zo 16. apríla 2018 postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. na odvolanie žalobkyne - zamestnanca a zamestnávateľa V. Q. C. V., so sídlom R. XXX/X, A., vo veci vzniku a zániku sociálneho poistenia zamestnanca zamietla v celom rozsahu.

21. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

22. Podľa § 120 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sociálne poistenie vykonáva Sociálna poisťovňa. Sociálna poisťovňa pri výkone sociálneho poistenia plní funkciu prístupového bodu, príslušnej inštitúcie, inštitúcie miesta bydliska, inštitúcie miesta pobytu, styčného orgánu a je kontaktná inštitúcia na komunikáciu medzi príslušnými inštitúciami a príjemcami dávok a medzi inštitúciami členských štátov Európskej únie, inštitúciami štátov, ktoré sú zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore a inštitúciou Švajčiarskej konfederácie (ods. 4).

23. Od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie, od 01.05.2004 sa v oblasti sociálneho

zabezpečenia uplatňujú koordinačné nariadenia, Nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14.06.1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva v znení neskorších zmien a doplnkov a jeho vykonávacie nariadenie Rady (EHS) č. 574/1972 z 21.03.1972. Od 01.05.2010 sa uplatňujú nové koordinačné nariadenia, Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo 16.09.2009 (ďalej len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16.09.2009, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 883/2004 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“). Od 28.06.2012 nadobudlo účinnosť Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 z 22.05.2012, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 883/2004 Z.z. o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a nariadenie (ES) č. 987/2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004.

24. Podľa čl. 2 (1) nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 (ďalej len „základné nariadenie“) toto nariadenie sa vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov ich pozostalých.

25. Podľa čl.1 základného nariadenia „bydlisko“ znamená miesto, kde osoba zvyčajne býva.

26. Podľa čl. 11 (1) základného nariadenia osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

27. Podľa článku 13 (1) základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo viacerých členských štátoch podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska, ak podstatnú časť svojej činnosti vykonáva v tomto členskom štáte.

28. Podľa článku 13 (3) základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s článkom 13 (1) základného nariadenia.

29. Podľa čl. 16 (1) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“) osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

30. Podľa článku 16 (2) vykonávacieho nariadenia určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

31. Podľa článku 16 (3) vykonávacieho nariadenia predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

32. Podľa článku 16 (4) vykonávacieho nariadenia, ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Ak inštitúcie alebo príslušné dotknuté úrady nemajú vo veci rovnaké stanoviská, snažia sa dosiahnuť dohodu v súlade s uvedenými podmienkami a uplatní sa článok 6 vykonávacieho nariadenia.

33. Podľa článku 16 (5) vykonávacieho nariadenia príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

34. Podľa článku 16 (6) vykonávacieho nariadenia, ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

35. Podľa bodu 1 rozhodnutia A1 z 12. júna 2009 Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia o zavedení postupu dialógu týkajúceho sa platnosti dokumentov, určenia uplatniteľných právnych predpisov a poskytovania dávok podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 (ďalej len „rozhodnutie č. A1“) toto rozhodnutie stanovuje pravidlá na uplatňovanie postupu dialógu a zmierovacieho postupu, ktoré sa môžu použiť v týchto prípadoch
a/ prípady, keď existujú pochybnosti o platnosti dokumentu alebo o správnosti podporných dokladov, ktoré uvádzajú situáciu osoby na účely uplatňovania nariadenia (ES) č. 987/2009, alebo
b/ prípady, keď existuje rozdiel v stanoviskách medzi členskými štátmi vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov.

36. Podľa bodu 5 rozhodnutia č. A1 inštitúcia, alebo orgán, ktorý vyjadrí pochybnosti o platnosti dokumentu, ktorý vydala inštitúcia alebo orgán druhého členského štátu, alebo ktorý nesúhlasí s (dočasným) určením uplatniteľných právnych predpisov, sa týmto nazýva žiadajúcou inštitúciou. Inštitúcia druhého členského štátu sa týmto nazýva dožiadanou inštitúciou.

37. Podľa bodu 6 rozhodnutia č. A1, ak dôjde k jednej zo situácií uvedených v bode 1, žiadajúca inštitúcia sa obráti na dožiadanú inštitúciu, aby požiadala o potrebné objasnenie jej rozhodnutia, v prípade potreby zrušila príslušný dokument alebo ho vyhlásila za neplatný, alebo preskúmala alebo zrušila svoje rozhodnutie.

38. Podľa bodu 9 rozhodnutia A1 dožiadaná inštitúcia čo najskôr informuje žiadajúcu inštitúciu o výsledku svojho prešetrovania, ale najneskôr do troch mesiacov od doručenia žiadosti.

39. Podľa bodu 10 rozhodnutia A1, ak sa pôvodné rozhodnutie potvrdí, zruší alebo ak sa dokument zruší alebo vyhlási za neplatný, dožiadaná inštitúcia o tom informuje žiadajúcu inštitúciu. O svojom rozhodnutí informuje aj dotknutú osobu a prípadne aj jej zamestnávateľa a oznámi im tiež, akými postupmi môžu toto rozhodnutie napadnúť v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

40. Podľa § 453 ods. 2 SSP kasačný súd je viazaný sťažnostnými bodmi; to neplatí, ak napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní, v ktorom krajský súd nebol viazaný žalobnými bodmi. Na dôvody, ktoré účastník konania uviedol až po uplynutí lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, kasačný súd neprihliada.

41. V predmetnej veci zásadným bolo vyriešenie otázky, či ustanovenie § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. upravujúce vecnú príslušnosť Sociálnej poisťovne, pobočky rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch je možné aplikovať vo vzťahu nevzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobkyne ako zamestnankyne, samostatne zárobkovo činné osoby v odlišnom členskom štáte, podľa slovenskej legislatívy.

42. Kasačný súd zistil, že správny súd v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej postupovali v súlade s procesnými ustanoveniami Správneho súdneho poriadku a súdny prieskum rozhodnutia žalovanej vykonal v súlade s právnou úpravou zákona o sociálnom poistení v súčinnosti s koordinačnými nariadeniami Európskej únie. Na žalobkyňu sa v zmysle čl. 2 ods. 1 základného nariadenia vzťahuje Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenia) a jeho vykonávacie nariadenie č. 987/2009. Európsky parlament a Rada prijal Nariadenie č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej články 42 a 308, konajúc postupom v článku 251 zmluvy, sledujúc ciele, uvedené v preambule zmluvy, z ktorých odvolací súd upriamuje pozornosť najmä na to: že pravidlá koordinácie vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia patria do rámca voľného pohybu osôb a mali by prispieť k zlepšeniu ich životnej úrovne a podmienok zamestnania; zmluva neustanovuje právomoci iné ako tie, ktoré sú uvedené v článku 308 na prijatie primeraných opatrení v rámci oblasti sociálneho zabezpečenia osôb iných ako zamestnancov; nariadenie Rady (EHS) 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a na ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva [4], bolo zmenené a doplnené a aktualizované viackrát, aby sa zohľadnil nielen vývoj na úrovni spoločenstva vrátane rozsudkov Súdneho dvora, ale tiež, aby sa

zohľadnili zmeny právnych predpisov na vnútroštátnej úrovni. Tieto faktory zohrali svoju úlohu v čase, keď sa koordinačné pravidlá spoločenstva stávali zložitými a príliš rozsiahlymi. Nahradenie a súčasne modernizovanie a zjednodušovanie týchto pravidiel je preto dôležité, aby sa dosiahol cieľ voľného pohybu osôb. Vznik a zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca nie je podmienený podaním prihlášky alebo odhlášky z tohto poistenia. Prihláška na sociálne poistenie teda nemá konštitutívne účinky, len deklaruje právnu skutočnosť, s ktorou zákon (v danom prípade nariadenie) spája vznik povinného sociálneho poistenia. Prihláška do poistenia nemôže zakladať povinné sociálne poistenie a taktiež nemôže deklarovať vznik povinného sociálneho poistenia v rozpore s koordinačnými nariadeniami Európskej únie. Vychádzajúc z uvedeného, ak nie je určená slovenská legislatíva, prihláška zamestnanca do sociálneho poistenia je právne neúčinná.

43. Závaznosť spolupráce medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia členských štátov EÚ európsky zákonodarca ustanovuje v čl. 2 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého dotknuté inštitúcie sprostredkujú príslušnej inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sú na osobu uplatniteľné podľa hlavy II základného nariadenia, nevyhnutné informácie potrebné na určenie dátumu, ku ktorému sa tieto právne predpisy stávajú uplatniteľnými, ako aj príspevkov, ktoré táto osoba a jej zamestnávateľ alebo zamestnávateľia sú povinní platiť podľa týchto právnych predpisov. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli určené ako uplatniteľné na osobu podľa hlavy II základného nariadenia, sprostredkuje informáciu o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným, inštitúcii určenej príslušným úradom členského štátu, ktorého právne predpisy sa na túto osobu naposledy vzťahovali.

44. Kasačný súd, vychádzajúc z uvedeného a právnej úpravy ustanovenej v druhej hlave vykonávacieho nariadenia, ktoré ustanovuje určenie príslušnosti právnych predpisov uplatniteľných na fyzické osoby vykonávajúce zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členských štátoch a s poukazom na záver Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IVs 1/2018 zo dňa 4. decembra 2018, ktorý rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci, že dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EÚ podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachovaná v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči, atď.) a založená do spisu inštitúcie sociálneho poistenia členského štátu), v tomto prípade žalovanej konštatuje, že ani v danom prípade z dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia nevyplýva, že k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva došlo aj vo vzťahu k žalobkyni. Veľký senát posudzoval otázky nastolené senátom 9S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 9Sžsk 22/2017 zo dňa 16. mája 2018, ktorým podľa § 22 ods. 1 písm. a/ SSP postúpil vec vedenú na NS SR pod sp. značkou 9Sžsk/22/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Veľký senát rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci nasledovne: odpoveď na 1/ otázku: dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EÚ podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachovaná v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči, atď.) a založená do spisu Sociálnej poisťovne. Odpoveď na 2/ otázku: definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 (3) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa vykonáva nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.

45. Právny názor správneho súdu vyslovený v kasačnou sťažnosťou napadnutom rozsudku, týkajúci sa oprávnenosti žalovanej, zhodne ako aj správneho orgánu prvého stupňa vydať rozhodnutie právoplatným a vykonateľným rozhodnutím o uplatniteľnej legislatíve vydať rozhodnutie vyhodnotil kasačný súd za správny. Kasačný súd je toho názoru, že v danom prípade bola žalovaná povinná zastaviť konanie pre neodstrániteľnú prekážku, ktorou je nedostatok právomoci vo veci konať. Skutočnosť, že z tohto dôvodu jej § 194 zákona č. 461/2003 Z.z. neumožňuje konanie zastaviť, nie je relevantné. Použitie zákona č. 461/2003 Z.z. je v danej veci vylúčené, vzhľadom na to, že žalobkyňa podlieha poľskej legislatíve. Žalovanú preto neobmedzuje ustanovenie § 172 zákona č. 461/2003 Z.z., ktoré vylučuje

použitie všeobecného predpisu o správnom konaní a má možnosť (resp. povinnosť) zastaviť konanie podľa § 30 ods. 1 písm. e/ zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, ak zistí, že nie je správnym orgánom príslušným na konanie a vec nemožno postúpiť príslušnému orgánu. Rozhodnutie žalovanej bolo preto vydané v rozpore so zákonom.

46. Pokiaľ žalovaná v kasačnej sťažnosti namietala, že sa správny súd nevysporiadal so záverom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vyjadrenom v rozsudku sp. zn. 1Sžso/41/2015 z 22. augusta 2017, týkajúcim sa obdobných právnych vecí, kasačný súd uvádza, že Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v bode 62 rozsudku síce vyjadril k oprávnenosti žalovanej vydať rozhodnutie o tom, že zamestnancovi nevzniklo povinné sociálne poistenie na území Slovenskej republiky v sporných nedávkových konaniach, avšak v danej veci nebola posudzovaná právna otázka nevzniku povinného poistenia žalobkyne podľa slovenskej legislatívy spornou otázkou.

47. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti kasačný súd námietky žalovanej uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keďže tieto neboli spôsobilé spochybniť správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

48. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že žalobkyňi, ktorá v tomto konaní mala úspech, priznal nárok na ich náhradu (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1, písm. a/ SSP) v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

49. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.